

Стаття 8. Права керівників щодо застосування заохочень

1. Міністрові внутрішніх справ України належить право застосовувати до всіх поліцейських заохочення:

- 1) грошовою винагородою;*
- 2) цінним подарунком;*
- 3) відомчими заохочувальними відзнаками Міністерства внутрішніх справ України;*
- 4) відомчою заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя»;*
- 5) відомчою заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України "Холодна зброя".*

2. Керівникові Національної поліції України належить право застосовувати заохочення, передбачені цим Статутом, до всіх поліцейських, крім відомчих заохочувальних відзнак Міністерства внутрішніх справ України.

3. Інші керівники поліції застосовують до підлеглих заохочення в межах повноважень, наданих їм керівником Національної поліції України.

4. Ректори вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, застосовують до підлеглих заохочення в межах повноважень, наданих їм Міністром внутрішніх справ України.

5. Керівник, не наділений повноваженнями щодо застосування заохочень, має право внести подання або порушити клопотання про заохочення підлеглого перед уповноваженим керівником.

Міністр внутрішніх справ (далі – Міністр) очолює Міністерство внутрішніх справ України, призначається на посаду за поданням Прем'єр-міністра України і звільняється з посади Верховною Радою України.

Обсяг основних його повноважень закріплений у п. 11 Положення про Міністерство внутрішніх справ України затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878, де поміж інших визначено, що Міністр: порушує в установленому порядку питання щодо заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності першого заступника, заступників Міністра та державного секретаря Міністерства внутрішніх справ України; установлює відомчі заохочувальні відзнаки та вирішує питання про нагородження ними.¹

¹ Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878. *Офіційний вісник України*. 2015. № 89. Ст. 2972.

Виключний перелік нагород, які можуть застосовуватись у формі заохочень Міністром визначені коментованою статтею: а) грошова винагорода; б) цінний подарунок; в) відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства внутрішніх справ України; г) відомча заохочувальна відзнака Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя»; г) відомча заохочувальна відзнака Міністерства внутрішніх справ України «Холодна зброя».

Грошова винагорода. Конкретні підстави, порядок та розміри виплати грошової винагороди на сьогодні законодавчо не визначені, а тому можна зробити висновок, що питання пов'язані з заохоченням поліцейського грошовою винагородою вирішуються Міністром і супроводжуються виданням відповідного наказу.

У той же час існують особливості щодо виплати грошової винагороди окремим категоріям поліцейських: згідно з положеннями постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі особливості грошового забезпечення поліцейських Департаменту кіберполіції Національної поліції» від 13.10.2015 № 832 Міністру дозволено здійснювати виплату грошової винагороди поліцейським, які займають посади в Департаменті кіберполіції Національної поліції і протидіють кримінальним правопорушенням у сфері використання електронно-обчислювальних машин, систем та комп'ютерних мереж, а також запобігають та протидіють злочинам, пов'язаним з платіжними системами, інтернет-ресурсами, що містять протиправний контент, шляхом безпосереднього виконання технічних функцій у сфері обчислювальної техніки та програмування у розмірі, що не може перевищувати 30 тисяч гривень разом із грошовим забезпеченням з розрахунку на місяць.²

Цінний подарунок – це предмет особистого користування або предмет побутового призначення, придбаний за рахунок коштів державного бюджету, тобто ті речі за допомогою яких особа може задовольнити свої особисті або побутові потреби, наприклад наручний годинник або багатофункціональний пристрій відповідно. На цінний подарунок може бути нанесений дарчий напис, що є особливо актуальним для предметів особистого користування, наприклад нанесення гравіювання з текстом дарчого напису на годинник або ручку для письма.

Вартість такого подарунка, включаючи вартість нанесення дарчого напису, не повинна перевищувати 50 % розміру мінімальної заробітної плати у місячному розмірі, установленій на 1 січня поточного року. Наприклад,

² Про деякі особливості грошового забезпечення поліцейських Департаменту кіберполіції Національної поліції: Постанова Кабінету міністрів України від 13.10.2015 № 832. *Офіційний вісник України*. 2015. № 84. Ст. 2812.

мінімальна заробітна плата у 2018 році становить 3723 гривні³, таким чином вартість цінного подарунка яким може бути нагороджений поліцейський в 2018 році не може перевищувати 1861 гривень 50 копійок.

У ст. 8 Проекту Закону про Державний бюджет України на 2019 рік від 15.09.2018 № 9000 встановлено розмір мінімальної заробітної плати у місячному розмірі – 4173 гривні⁴, відповідно грошова вартість цінного подарунка в 2019 році, за умови прийняття законопроекту без змін змісту вказаної статті, не може перевищувати 2086 гривень 50 копійок.

Процедура нагородження цінним подарунком регламентована Порядком нагородження осіб рядового і начальницького складу та працівників МВС України, інших осіб цінним подарунком, придбаним за рахунок коштів державного бюджету затвердженим наказом Міністерства внутрішніх справ України від 29.03.2013 № 322⁵. Необхідно зауважити, що окремі його положення вбачаються неактуальними (наприклад, розділ II «Порядок подання до нагородження цінним подарунком»), внаслідок термінологічних розбіжностей, в тому числі щодо назв структурних підрозділів органів Міністерства внутрішніх справ України.

Цінні подарунки вручаються в урочистій обстановці Міністром або за його дорученням іншою посадовою особою. У Головному Управлінні Національної поліції в областях, містах Києві та Севастополі подарунок вручається начальниками цих управлінь, у Вищих навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ України – ректором або за їх дорученням іншою посадовою особою. Про вручення цінного подарунка складається відповідний протокол за затвердженою формою, який протягом 10 днів від дати вручення, однак не пізніше останнього робочого дня поточного місяця, повинен бути надісланий:

- до Управління кадрового забезпечення Головного управління Національної поліції в областях, містах Києві та Севастополі, відділів кадрового забезпечення Вищих навчальних закладах Міністерства внутрішніх справ України за наказом, виданим керівником цього органу або особою, яка виконувала його обов'язки;

³ Про Державний бюджет України на 2018 рік : Закон України від 07.12.2017 № 2246-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2018. № 3-4. Ст. 26.

⁴ Проект Закону про Державний бюджет України на 2019 рік від 15.09.2018 № 9000. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64598 (дата звернення 09.11.2018)

⁵ Про затвердження Порядку нагородження осіб рядового і начальницького складу та працівників МВС України, інших осіб цінним подарунком, придбаним за рахунок коштів державного бюджету: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 29.03.2013 № 322. *Офіційний вісник України*. 2013. № 33. Ст. 1180.

- до Департаменту кадрового забезпечення Національної поліції України за наказом Міністра внутрішніх справ України або особи, яка виконувала його обов'язки.

Форма протоколу про вручення цінного подарунка

**ПРОТОКОЛ
вручення цінного подарунка**

« ___ » _____ 20 ___ року

Мною, _____
(спеціальне звання, військове звання, ранг державного службовця,

_____ ,
прізвище, ініціали, посада особи, яка проводить вручення)

_____ ,
вручено цінний подарунок _____
(вид цінного подарунка)

_____ ,
(спеціальне звання, військове звання, ранг державного службовця,

_____ ,
прізвище, ім'я та по батькові нагородженого, посада, дані облікової картки фізичної особи-платника
податків

або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідний орган Державної податкової служби і мають відмітку у паспорті з урахуванням вимог Закону України «Про захист персональних даних») нагородженому згідно з наказом від « ___ » _____ 20 ___ року № _____ .

_____ ,
(підпис особи, яка проводила вручення)

_____ ,
(підпис нагородженої особи)

М.П.

Копія протоколу подається до бухгалтерської служби, а в особовій справі (трудовій книжці) поліцейського робиться відповідний запис про нагородження цінним подарунком із зазначенням дати і номера наказу.

Відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства внутрішніх справ України. До таких заохочувальних відзнак відноситься: а) Подяка; б) Грамота; в) Почесна грамота; г) нагрудний знак «За відзнаку в службі»; г) нагрудний знак «За відвагу в службі»; д) нагрудний знак «За безпеку народу»; е) медаль «10 років сумлінної служби»; є) медаль «15 років сумлінної служби»; ж) медаль «20 років сумлінної служби»; з) медаль «Ветеран служби»; и) нагрудний знак «За безпеку народу» (вища відзнака Міністерства внутрішніх справ України). Нагородження осіб рядового та начальницького складу органів поліції здійснюється послідовно відповідно до їх значущості в такому порядку:

1) *Подякою* – за високі досягнення в службовій підготовці, ініціативу та наполегливість;

2) *Грамотою* – за багаторічну плідну працю, професіоналізм, досягнення високих показників у службовій діяльності;

3) *Почесною грамотою* – за зразкове виконання своїх обов'язків, особисту ініціативу і самовідданість, виявлені при виконанні службового обов'язку;

4) *нагрудним знаком «За відзнаку в службі»* – за досягнення високих показників у службі та бойовій підготовці, особисту мужність, сміливі і самовіддані дії, виявлені при виконанні службового обов'язку;

5) *нагрудним знаком «За відвагу в службі»* – за особисту мужність і відвагу в боротьбі зі злочинністю, відданість Присязі поліцейського, високий професіоналізм, ініціативу і наполегливість у розкритті особливо тяжких резонансних злочинів, самовіддані дії в стані ризику для життя або в разі отримання поранення під час охорони публічного порядку чи затримання небезпечних злочинців, в тому числі посмертно;

б) *нагрудним знаком «За безпеку народу»* нагороджуються лише особи начальницького складу органів поліції, які мають вислугу (стаж роботи) в системі Міністерства внутрішніх справ України понад 10 років (у календарному обчисленні), за досягнення високих показників у службовій діяльності, особисту мужність, сміливі і самовіддані дії, виявлені при виконанні службового обов'язку.

В окремому порядку здійснюється нагородження *медалями* осіб начальницького складу органів поліції, які сумлінно ставляться до виконання службових обов'язків, позитивно характеризуються, мають вислугу (включаючи службу в Збройних Силах України, інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, правоохоронних органах календарному обчисленні):

1) 10 років – медаллю «10 років сумлінної служби»;

2) 15 років – медаллю «15 років сумлінної служби»;

3) 20 років – медаллю «20 років сумлінної служби».

Не подаються до нагородження вищезазначеними медалями особи, які були нагороджені відомчими заохочувальними відзнаками Міністерства оборони України – медалями «За сумлінну службу» I-ого, II-ого та III-ого ступенів.⁶

Медаллю «Ветеран служби» нагороджуються особи начальницького складу органів поліції, які мають вислугу в органах внутрішніх справ 25 років і більше (у календарному обчисленні), за багаторічну бездоганну службу, підвищення ефективності роботи Національної поліції, високий рівень організації оперативно-службової діяльності підлеглих працівників, вагомій особистій досягненні в боротьбі зі злочинністю та охороні публічного порядку,

⁶ Про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства оборони України: наказ Міністерства оборони України від 11.03.2013 № 165. *Офіційний вісник України*. 2013. № 31. Ст. 1098.

умілу організацію ефективної діяльності підпорядкованих органів і підрозділів поліції.

Поліцейські після виходу на пенсію можуть бути нагороджені Подякою, Грамотою, Почесною грамотою, а також нагрудним знаком «За безпеку народу», за вагомий особистий внесок у зміцнення законності і правопорядку, умілу організацію роботи у сфері боротьби зі злочинністю, захисту прав і свобод громадян, інтересів держави та високий професіоналізм.

Положенням про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства внутрішніх справ України затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18.01.2013 № 38 встановлена гранична кількість осіб відзначених протягом календарного року: а) Подякою – 40 тисяч осіб; б) Грамотою – 40 тисяч осіб; в) Почесною грамотою – 30 тисяч осіб; г) нагрудним знаком «За відзнаку в службі» – 10 тисяч осіб; г) нагрудним знаком «За відвагу в службі» – 1,5 тисячі осіб; д) нагрудним знаком «За безпеку народу» – 3 тисячі осіб; е) медаллю «10 років сумлінної служби» – 25 тисяч осіб; є) медаллю «15 років сумлінної служби» – 20 тисяч осіб; ж) медаллю «20 років сумлінної служби» – 10 тисяч осіб; з) медаллю «Ветеран служби» – 12 тисяч осіб (п. 1.14.).⁷

Висунення на відзнаку здійснюється в органі або підрозділі поліції, де проходять службу поліцейські, які пропонуються для заохочення. Стосовно особи, яка висувається на нагородження, складається нагородний лист та біографічна довідка.

Потім нагородний та супровідний листи, що надсилаються до Міністерства внутрішніх справ України, підписуються виключно керівником органу чи підрозділу Національної поліції або особою, яка виконує його обов'язки, та скріплюються гербовою печаткою.

Останній несе відповідальність за достовірність відомостей, зазначених у нагородних матеріалах, дотримання порядку, форми і строку подання. У нагородному листі зазначається:

1) стосовно осіб рядового і начальницького складу органів поліції – відомості про: особисту участь особи в розкритті тяжких, групових та інших злочинів, у звільненні заручників та знешкодженні злочинців, в охороні публічного порядку; сміливі та рішучі дії при затриманні правопорушників, членів злочинних угруповань, кількість завершених кримінальних проваджень, які були відкриті за особливо тяжкими і резонансними злочинами; інші результати службової діяльності, досягнення яких є підставою для нагородження;

⁷ Про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства внутрішніх справ України: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 18.01.2013 № 38. *Офіційний вісник України*. 2013. № 14. Ст. 511.

2) стосовно керівників органів і підрозділів поліції (від начальника відділення й вище) – крім особистих позитивних характеристик, також відомості про: стан дисципліни та законності в очолюваному органі чи підрозділі; роль підлеглих у співпраці з органами виконавчої влади та взаємодії із засобами масової інформації; ступінь довіри і поваги населення до них особисто і керівництва підрозділів у цілому; рівень їх авторитету як керівників служб або органів чи підрозділів серед підлеглих;

3) стосовно осіб після виходу на пенсію – відомості про: час проходження служби в поліції (органах внутрішніх справ); особистий внесок у забезпечення охорони публічного порядку; надання дієвої допомоги в попередженні та розкритті злочинів; сприяння в роботі поліції із захисту прав і свобод громадян, інтересів держави; умілу організацію діяльності ветеранської організації щодо соціального захисту працівників та ветеранів органів поліції; іншу діяльність, яка є підставою для нагородження.

Оформлення нагородного листа та інших супровідних документів покладається на керівників Управлінь (відділів) кадрового забезпечення органів поліції, вчених рад вищих навчальних закладів та науково-дослідних установ Міністерства внутрішніх справ України.

Нагородні матеріали надсилаються до Міністерства внутрішніх справ України, окрім нагородних листів стосовно осіб, які пропонуються для нагородження відзнаками – медалями «10 років сумлінної служби», «15 років сумлінної служби», «20 років сумлінної служби» та «Ветеран служби», вони безпосередньо долучаються до особової справи поліцейського.

Форма протоколу про вручення (передачу) відомчої заохочувальної відзнаки Міністерства внутрішніх справ України

**ПРОТОКОЛ № _____
вручення (передачі) відомчої заохочувальної відзнаки Міністерства внутрішніх
справ України**

_____ " ____ " _____ 20__ року
(місце вручення) (дата вручення)

Мною,

(посада, прізвище та ініціали того, хто вручає)

вручено відомчу заохочувальну відзнаку Міністерства внутрішніх справ України

_____ і посвідчення до неї

_____,
(спеціальне або військове звання, прізвище, ім'я та по батькові, посада нагородженого)
нагородженому згідно з наказом Міністерства внутрішніх справ України
від "___" _____ 20__ року № _____.

(посада)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

М.П.

Нагородження відзнаками здійснюється згідно з наказами Міністерства внутрішніх справ України за підписом Міністра або особи, яка виконує його обов'язки. Вручення відзнаки здійснюється в урочистій обстановці Міністром або особою, яка виконує його обов'язки, чи за його дорученням керівниками органів поліції, ректорами вищих навчальних закладів і керівниками науково-дослідних установ Міністерства внутрішніх справ України або особами, які виконують їх обов'язки. Про вручення нагородженій особі відзнаки складається протокол вручення (передачі), що підписується особою, яка її вручила та особою яка її отримала, скріплюється гербовою печаткою органу та протягом тижня надсилається до Департаменту кадрового забезпечення Національної поліції України для зберігання у відповідних справах. Нагородженому нагрудним знаком або медаллю разом з відзнакою вручається відповідне посвідчення. Відомості про нагородження вносяться до особової справи та трудової книжки поліцейського.

Відзнаки у вигляді медалей носяться з лівого боку грудей і розміщуються після знаків державних нагород України та іноземних державних нагород. За наявності в особи декількох медалей, носить лише та, що була вручена останньою. Відзнаки у вигляді нагрудних знаків носяться з правого боку грудей і розміщуються нижче знаків державних нагород України та іноземних державних нагород у такій послідовності: «За безпеку народу», «За відвагу в службі», «За відзнаку в службі». За наявності в особи декількох нагрудних знаків носить не більше трьох таких знаків. Замість відзнак нагороджена особа може носити планки до них, які розміщуються після планок до державних нагород України та іноземних державних нагород.

Працівники органів поліції можуть бути представлені до наступного нагородження нагрудними знаками («За відзнаку в службі», «За безпеку народу») не раніше ніж через два роки після попереднього нагородження, за винятком представлення до нагородження нагрудним знаком «За відвагу в службі» (без урахування нагородження відзнаками – медалями «10 років сумлінної служби», «15 років сумлінної служби», «20 років сумлінної служби» та «Ветеран служби»).

Нагородження одним і тим же нагрудним знаком повторно не здійснюється, а у разі втрати відзнаки дублікат відзнаки не видається. Нагородження повторно Подякою, Грамотою, Почесною грамотою протягом одного року не здійснюється. Позбавлення відзнаки здійснюється наказом Міністерства внутрішніх справ України за підписом Міністра або особи, яка виконує його обов'язки, у разі засудження відзначеного за скоєння злочину згідно з вироком суду, який набрав законної сили.

У разі нагородження особи посмертно відзнака та документ, що посвідчує нагородження нею, передаються сім'ї нагородженої особи. Відзнаки і посвідчення до них після смерті нагородженого залишаються в його родині.

Ескізи відомчих заохочувальних відзнак Міністерства внутрішніх справ України:

1. Подяка

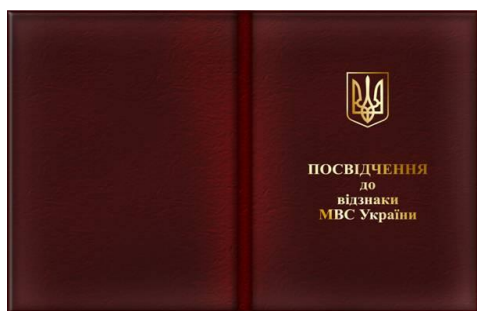
2. Грамота

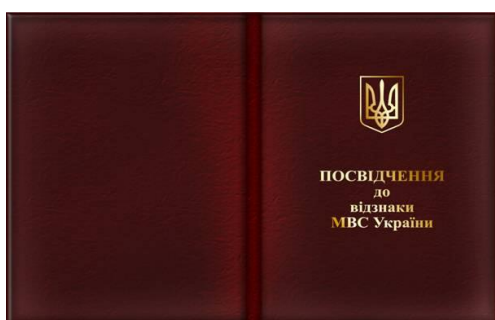
3. Почесна грамота

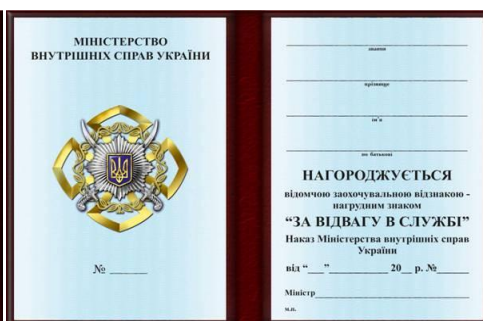
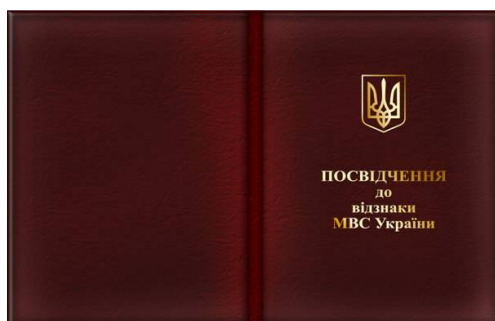
4. Нагрудний знак і посвідчення до відзнаки Міністерства внутрішніх справ України «За відзнаку в службі»

5. Нагрудний знак і посвідчення до відзнаки Міністерства внутрішніх справ України «За безпеку народу»

6. Нагрудний знак і посвідчення до відзнаки Міністерства внутрішніх справ України «За відвагу в службі»

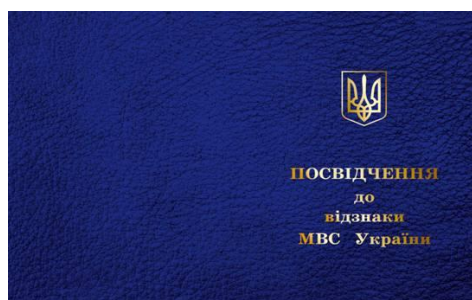
7. Медаль і посвідчення до відомчої заохочувальної відзнаки МВС України – медалі «10 років сумлінної служби»

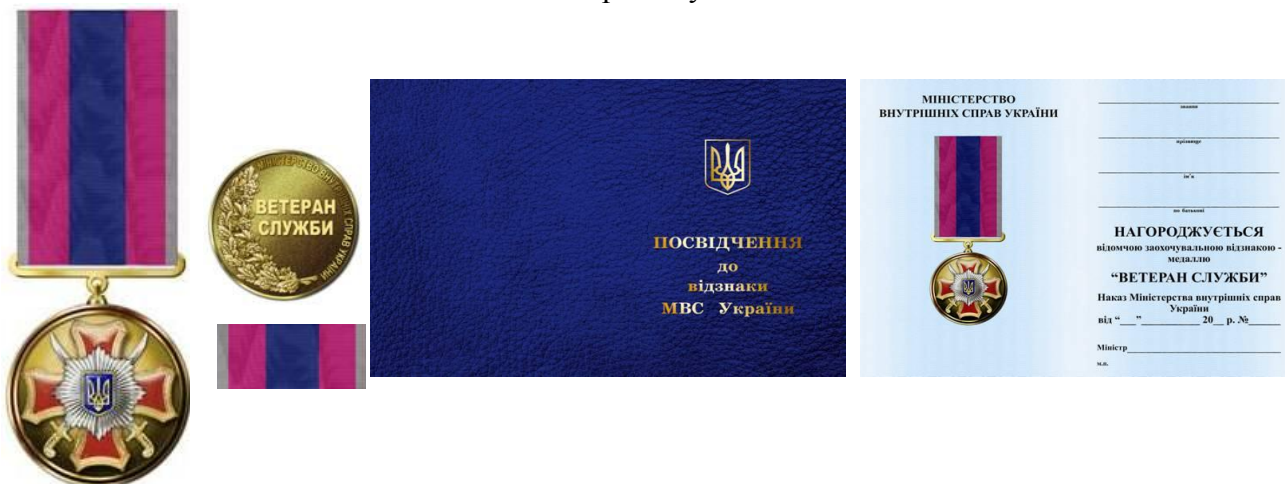
8. Медаль і посвідчення до відомчої заохочувальної відзнаки МВС України – медалі «15 років сумлінної служби»

9. Медаль і посвідчення до відомчої заохочувальної відзнаки МВС України – медалі «20 років сумлінної служби»

10. Медаль і посвідчення до відомчої заохочувальної відзнаки МВС України – медалі «Ветеран служби»

Відомча заохочувальна відзнака Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя» – це зброя вітчизняного або іноземного виробництва, у тому числі зброя невійськового призначення.⁸ У той же час, що саме слід розуміти під заохочувальною відзнакою Міністерства внутрішніх справ України «Холодна зброя» залишається не зрозумілим, як і порядок представлення та вручення такої нагороди.

Зокрема, в Положенні про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства оборони України «Вогнепальна зброя» і «Холодна зброя» затвердженого наказом Міністерства оборони України від 23.10.2012 № 693 визначено, що відзнакою «Холодна зброя» – є шабля, палаш та кортик.⁹

Даною відзнакою нагороджується дієздатна особа, яка має право на придбання, зберігання та використання вогнепальної зброї відповідно до вимог нормативно-правових актів, за сумлінну службу, особливі заслуги в боротьбі зі злочинністю, охороні публічного порядку, захисті конституційних прав та свобод людини і громадянина, за бездоганну багаторічну службу, зразкове виконання військового, службового та громадянського обов'язку, виявлені при цьому честь і доблесть.

Клопотання про нагородження відзнакою в апараті Міністерства внутрішніх справ України подається Міністру або особі, яка виконує його обов'язки, відповідним керівником структурного підрозділу.

⁸ Про відомчу заохочувальну відзнаку Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя»: наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30.11.2015 № 1521. *Офіційний вісник України*. 2015. № 98. Ст. 3381.

⁹ Про затвердження Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства оборони України «Вогнепальна зброя» і «Холодна зброя»: наказ Міністерства оборони України від 23.10.2012 № 693. *Офіційний вісник України*. 2012. № 89. Ст. 3632.

Клопотання про нагородження відзнакою перед Міністерством внутрішніх справ України порушується керівником Національної поліції або особою, яка виконує його обов'язки.

Клопотання про нагородження відзнакою працівників закладів, установ і підприємств, що належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ України, в тому числі вищих навчальних закладів, порушують безпосередні керівники кандидатів на нагородження. У клопотанні про нагородження зазначаються конкретні заслуги особи, що стали підставою для порушення клопотання.

Матеріали щодо нагородження разом із нагородним листом, біографічною довідкою, копією паспорта, довідкою з місця роботи надсилаються до Міністерства внутрішніх справ України та подаються для доповіді Міністрові або особі, яка виконує його обов'язки, для прийняття остаточного рішення.

Після прийняття Міністром або особою, яка виконує його обов'язки, позитивного рішення матеріали про нагородження разом з нагородним листом надсилаються до Департаменту персоналу, організації освітньої та наукової діяльності Міністерства внутрішніх справ України для підготовки проекту наказу про нагородження та його видання.

Вручення відзнаки здійснюється в урочистій обстановці Міністром, особою, яка виконує його обов'язки, або за дорученням Міністра членами колегії Міністерства внутрішніх справ України, керівниками структурних підрозділів апарату Міністерства внутрішніх справ України, керівником Національної поліції. Нагородженому вручається відзнака та завірена копія наказу, про що складається відповідний протокол, який підписується особою, яка її вручила, та особою, яка отримала відзнаку.

Форма протоколу про вручення відзнаки Міністерства внутрішніх справ України

**Протокол
вручення відзнаки
Міністерства внутрішніх справ України**

_____ 20__ року

Мною, _____

(прізвище, ім'я та по батькові,

_____, займана
посада особи, що проводить вручення)

вручено відомчу заохочувальну відзнаку Міністерства внутрішніх справ України «Вогнепальна зброя» _____

(вид відзнаки “Вогнепальна зброя” – марка зброї, модель, комплектність, серійний номер)

та посвідчення до неї

(прізвище, ім'я та по батькові нагородженої особи, посада, місце служби (роботи))

нагородженому наказом Міністра внутрішніх справ України від _____ 20__ року № _____

(підпис особи, що проводила вручення)

(підпис особи, що отримала відзнаку)

Зазначений протокол надсилається до державної установи «Центр обслуговування підрозділів Міністерства внутрішніх справ України», копія – до Департаменту персоналу, організації освітньої та наукової діяльності Міністерства внутрішніх справ України. В особовій справі робиться відповідний запис із зазначенням дати і номера наказу Міністерства внутрішніх справ України про нагородження відзнакою та вид зброї.

Передача відзнаки іншим особам або її відчуження забороняються. Повторне нагородження однією й тією самою відзнакою не здійснюється, втрачені відзнаки повторно не видаються. Позбавлення нагородженого відзнаки та її вилучення здійснюються за обвинувальним вироком суду, який набрав законної сили, а також за вчинки, що дискредитують нагородженого. Після смерті нагородженого відзнака здається в порядку, встановленому чинним законодавством.

Згідно з ч. 2 коментованої статті *керівник Національної поліції України* має право застосовувати до всіх поліцейських всі види заохочень, крім відомчих заохочувальних відзнак Міністерства внутрішніх справ України, а саме:

- дострокове зняття дисциплінарного стягнення;
- занесення на дошку пошани;
- заохочення грошовою винагородою;
- заохочення цінним подарунком;
- надання додаткової оплачуваної відпустки тривалістю до п'яти діб;
- заохочення відомчими заохочувальними відзнаками Національної поліції України;
- дострокове присвоєння чергового спеціального звання (стосовно молодшого складу поліції: рядовий, капрал, сержант, старший сержант поліції);¹⁰
- присвоєння спеціального звання, вищого на один ступінь від звання, передбаченого займаною штатною посадою (лише молодшому складу поліції).

¹⁰ Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40-41. Ст. 379.

Наприклад, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі особливості грошового забезпечення та заробітної плати поліцейських та працівників Національної поліції» від 07.04.2015 № 260 Голові Національної поліції дозволено здійснювати виплату грошової винагороди поліцейським та працівникам Головного слідчого управління Національної поліції,¹¹ які обіймають посади заступника начальника Головного слідчого управління, начальника управління, заступника начальника управління, начальника відділу, заступника начальника відділу, начальника відділення, старшого слідчого в особливо важливих справах.¹² Розмір грошової винагороди встановлюється Головою Національної поліції України на підставі пропозиції начальника Головного слідчого управління, яка подається у формі довідки, і може змінюватися залежно від результатів роботи конкретного поліцейського.

Граничний розмір грошового забезпечення поліцейських та працівників Головного слідчого управління разом з грошовою винагородою з розрахунку на місяць не може перевищувати 30 тисяч гривень.

Підставою для нарахування та виплати грошової винагороди є наказ Національної поліції України про встановлення розміру грошової винагороди конкретному поліцейському. Проект наказу про встановлення грошової винагороди готується Головним слідчим управлінням Національної поліції України та в установленому порядку щомісяця до 20 числа подається на підпис Голові Національної поліції України.

Після його підписання надсилається до Департаменту фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку Національної поліції України для нарахування та виплати грошової винагороди, яка здійснюється одночасно з виплатою грошового забезпечення. У разі якщо поліцейський Головного слідчого управління відпрацював неповний місяць, виплата грошової винагороди проводиться за фактично відпрацьований час. Поліцейським Головного слідчого управління, які мають дисциплінарне стягнення або стосовно яких проводиться службове розслідування, грошова винагорода не встановлюється.

Перший заступник і заступники Голови Національної поліції України мають право застосовувати до поліцейських заохочення у вигляді зняття дисциплінарного стягнення, яке було ними накладено раніше.

¹¹ Про деякі особливості грошового забезпечення та заробітної плати поліцейських та працівників Національної поліції : постанова Кабінету Міністрів України від 07.04.2015 № 260. *Офіційний вісник України*. 2015. № 36. Ст. 1066.

¹² Про деякі питання виплати грошової винагороди поліцейським та працівникам Головного слідчого управління Національної поліції України : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 15.07.2016 № 672. *Офіційний вісник України*. 2016. № 68. Ст. 2312

Керівники територіальних і структурних підрозділів органів поліції застосовують до підлеглих заохочення в межах повноважень, наданих їм керівником Національної поліції України. Так наприклад, у п.п. 14 п. 7 Положення про Департамент патрульної поліції затвердженого наказом Національної поліції наказом Національної поліції 06.11.2015 № 73 (у редакції наказу Національної поліції 18.11.2015 № 96) визначено, що керівник Департаменту патрульної поліції в установленому порядку здійснює заохочення та накладення дисциплінарних стягнень щодо осіб молодшого, середнього та вищого складу поліції, працівників, робітників та державних службовців патрульної поліції, а також представлення до нагород та відзнак¹³.

Начальники територіальних і міжрегіональних органів поліції України можуть застосовувати такі види заохочень:

- дострокове зняття дисциплінарного стягнення, накладеного ними чи підлеглим керівником нижчого рівня;
- занесення на дошку пошани;
- заохочення грошовою винагородою;
- заохочення цінними подарунком;
- дострокове присвоєння чергового спеціального звання (виключно стосовно молодшого складу поліції);
- присвоєння спеціального звання, вищого на один ступінь від звання, передбаченого займаною штатною посадою (тільки стосовно молодшого складу поліції).

Начальники відділів поліції Головного управління Національної поліції в областях, управлінь поліції в містах Києві та Севастополі уповноважені застосовувати до підлеглих такі заохочення:

- дострокове зняття дисциплінарного стягнення, накладеного ними;
- занесення на дошку пошани.

Начальники територіальних (відокремлених) підрозділів міжрегіональних територіальних органів Національної поліції, компетенція яких поширюється на одну чи декілька областей (за виключенням органів поліції охорони) мають право застосовувати заохочення у вигляді:

- дострокового зняття дисциплінарного стягнення, яке було ними накладено;
- занесення на дошку пошани.

Начальники органів поліції застосовують до підлеглих наступні види заохочень:

¹³ Про внесення змін до наказу Національної поліції від 06 листопада 2015 року № 73 від 18.11.2015 № 96 : наказ Національної поліції України від 18.11.2015 № 96. URL: <http://patrol.police.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/polozhennyaproDPP-1.pdf>

- дострокове зняття дисциплінарного стягнення, яке було ними накладено;

- занесення на дошку пошани.

Начальники державних установ системи Міністерства внутрішніх справ України уповноважені застосовувати окремі види заохочень, а саме:

- дострокове зняття дисциплінарного стягнення, накладеного ними;

- занесення на дошку пошани; заохочення грошовою винагородою;

- заохочення цінними подарунком;

- дострокове присвоєння чергового спеціального звання (відносно молодшого складу поліції);

- присвоєння спеціального звання, вищого на один ступінь відізвиання, передбаченого займаною штатною посадою (стосовно молодшого складу поліції).

Ректори Вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання (далі – Ректори), які здійснюють підготовку поліцейських, застосовують до підлеглих заохочення в межах повноважень, наданих їм Міністром внутрішніх справ України.

Вищі навчальні заклади із специфічними умовами навчання (Вищі навчальні заклади Міністерства внутрішніх справ України) – це державні навчальні заклади, які підпорядковані Міністерству внутрішніх справ України, засновані і діють згідно із законодавством України, реалізують відповідно до наданої ліцензії (ліцензій) освітньо-професійні програми підготовки фахівців за певними освітньо-кваліфікаційним рівнями, забезпечують навчання, виховання та професійну підготовку осіб з урахуванням нормативних вимог у галузі вищої освіти з метою задоволення освітніх потреб особи, суспільства і держави, а також здійснюють наукову і науково-технічну діяльність.

Наведене визначення дозволяє віднести Вищі навчальні заклади із специфічними умовами навчання до державних установ системи Міністерства внутрішніх справ України, а повноваження Ректорів щодо заохочення підлеглих працівників, які мають спеціальні звання поліції прирівняти до повноважень начальника державних установ системи Міністерства внутрішніх справ України.

Одночасно, п. 4.4.2. Положення про вищі навчальні заклади МВС затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України зобов'язує перших присвоювати чергові спеціальні звання, застосовувати заохочення та накладати дисциплінарні стягнення особам начальницького складу органів внутрішніх справ відповідно до вимог чинного законодавства¹⁴. Наведене

¹⁴ Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади МВС : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 14.02.2008 № 62. *Офіційний вісник України*. 2008. № 21. Ст. 615.

положення поширюється лише на осіб начальницького складу, у той час коли норма коментованої статті надає Ректорам більш широкі повноваження щодо накладення заохочень до всіх без виключення підлеглих які мають спеціальні звання поліції, тобто до всього особового складу Вищого навчального закладу зі специфічними умовами навчання, який у свою чергу поділяється на постійний і перемінний.

До постійного складу Вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання відносяться:

а) науково-педагогічні (педагогічні) та наукові працівники, в тому числі особи, які обіймають посади начальника Вищу, його заступників з навчальної (навчально-наукової, наукової) роботи, начальника інституту (факультету, кафедри) та його заступників; вчених секретарів, головних, провідних, старших наукових, наукових та молодших наукових співробітників, докторантів;

б) керівники підрозділів курсантів і слухачів;

в) інженерно-технічний, навчально-допоміжний, адміністративно-господарський та командний склад;

г) офіцери, військовослужбовці, які проходять військову службу за контрактом.

Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну, мистецьку) та організаційну діяльність.

Педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність. Наукові працівники – це особи, які за основним місцем роботи та відповідно до трудового договору (контракту) професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-організаційну діяльність та мають відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання.¹⁵

Керівники підрозділів курсантів (слухачів) – це начальники курсів, їх заступники та командири навчальних взводів, вони є прямими начальниками курсантів (слухачів) і відповідають за стан навчання, службової дисципліни та виховання курсантів (слухачів), знання й точне виконання ними вимог дисциплінарного статуту, розпорядку дня, підтримання зразкового внутрішнього порядку в підрозділах, збереження та стан озброєння, спеціальної техніки, майна, яке належить підрозділу.

Інженерно-технічні працівники, які мають кваліфікацію інженера або техника та здійснюють організацію та керівництво виробничим процесом у господарській сфері (промисловості, будівництві, сільському господарстві

¹⁵ Про вищу освіту : закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 37-38. Ст. 2004.

тощо). До таких працівників відносяться: керівники структурних підрозділів Вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання; головні фахівці (включаючи головних економістів); інженери; техніки, майстри; виконроби; інші працівники, які здійснюють технічне керівництво виробничим процесом; водії зайняті на посадах, які потребують інженерно-технічної кваліфікації; начальники, інженери, техніки, конструктори, зайняті на конструкторських і проектних роботах; начальники, інженери, техніки, нормувальники, а також економісти у відділах, секторах, бюро з виробничого планування, організації праці та зарплати; особи, які займають ін. посади у виробничих підрозділах, де потрібна відповідна кваліфікація¹⁶.

До навчально-допоміжного складу відносяться диспетчер факультету (старший диспетчер факультету), провідний спеціаліст, лаборант (старший лаборант) навчальної частини факультету, групи з організації навчального процесу, спеціаліст з навчально-методичної роботи, які здійснюють технологічну, інформаційно-аналітичну, організаційно-управлінську, комунікативну діяльність.¹⁷ Адміністративно-господарський персонал – це насамперед, керівний склад, бухгалтерія, планово-фінансовий відділ, інженерно-технічний персонал тощо. Командний склад утворюють особи, які командують військами або якою-небудь військовою частиною, а також керівний склад¹⁸.

До перемінного складу Вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання належать особи, які навчаються у цих закладах, а саме: а) докторанти; б) ад'юнкти; в) аспіранти; г) слухачі; г) курсанти.

Докторант – особа середнього та старшого начальницького складу органів поліції, яка має науковий ступінь кандидата наук і зарахована до докторантури відповідного Вищого навчального закладу для підготовки дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Ад'юнкт – особа середнього та старшого начальницького складу органів поліції, яка має повну вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра або спеціаліста, навчається за рахунок коштів державного бюджету в ад'юнктурі Вищого навчального закладу зі специфічними умовами навчання для підготовки дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Аспірант – особа, яка має повну вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра або спеціаліста, навчається за рахунок коштів фізичних або

¹⁶ Юридична енциклопедія: у 6 т./ ред. кол.: Ю. С. Шемшученко (голова) та ін.; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ: Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1999. Т. 2. Д-Й. С. 714.

¹⁷ Жихорська О.В. Особливості професійної діяльності навчально-допоміжного персоналу вищого навчального закладу. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогіка*. 2015. Вип. 2. С. 30-31.

¹⁸ Словник української мови: в 11 т./ ред. кол.: І. К. Білодід (голова) та ін.; Акад. наук Укр. РСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 4, 1973. С. 240.

юридичних осіб в ад'юнктурі (аспірантурі) Вищого навчального закладу зі специфічними умовами навчання для підготовки дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Слухач – особа рядового, молодшого, середнього та старшого начальницького складу органів поліції, яка в установленому порядку зарахована до Вищого навчального закладу зі специфічними умовами навчання і навчається за денною (очною), заочною, дистанційною формами навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів або отримує додаткові чи окремі освітні послуги, у тому числі за програмами післядипломної освіти.

Також статус слухача надається особам рядового та молодшого начальницького складу органів поліції, які в установленому порядку зараховані до Вищого навчального закладу зі специфічними умовами навчання та навчаються за заочною, дистанційною формами навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів, і особам, яких уперше прийнято на службу в органи поліції на посади середнього та старшого начальницького складу, які в установленому порядку зараховані до Вищу для проходження початкової підготовки (спеціалізації).

Курсант – особа рядового та молодшого начальницького складу органів поліції, які в установленому порядку зараховані до Вищого навчального закладу зі специфічними умовами навчання і навчаються за денною (очною) формою навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів за рахунок коштів державного бюджету.

Отже, **Ректори** уповноважені представляти всіх вищевказаних працівників, які мають спеціальні звання поліції, до таких видів заохочень:

- дострокового зняття дисциплінарного стягнення, накладеного ними;
- занесення на дошку пошани; заохочення грошовою винагородою;
- заохочення цінними подарунком;
- дострокового присвоєння чергового спеціального звання (щодо молодшого складу поліції);
- присвоєння спеціального звання, вищого на один ступінь від звання, передбаченого займаною штатною посадою (виключно стосовно молодшого складу поліції).

У ч. 5 коментованої статті передбачений випадок, коли керівник територіального чи структурного підрозділу поліції не наділений повноваженнями щодо застосування заохочень.

У такому разі він має право внести подання або порушити клопотання про заохочення підлеглого перед керівником, який уповноважений застосувати той чи інший вид заохочення.

Клопотання про заохочення та внесення відповідного подання являються початковими стадіями *заохочувального провадження*, яке всього включає п'ять стадій:

- порушення клопотання про заохочення (оформлення подання);
- узгодження подання про заохочення;
- розгляд подання про заохочення та прийняття попереднього рішення щодо застосування заохочення;
- прийняття кінцевого рішення щодо застосування заохочення;
- виконання рішень про заохочення та практичне здійснення заохочення.¹⁹

Клопотання може мати як письмову так і усну форму, а його наслідком є оформлення подання – документу в якому викладена пропозиція про заохочення поліцейського.

Подання складається в структурному підрозділі, де працює особа, яка претендує на заохочення, на аркуші паперу А4 в довільній формі та містити наступні реквізити: адресат, назва документа, текст, підпис, дата. Окрім зазначених відомостей у поданні доцільно зазначити: прізвище, ім'я, по батькові; дату народження; займану посаду; стаж роботи (загальний; в даному органі; на останньому місці роботи); інформацію про трудову діяльність за останні 3, 5 або 10 років (в залежності від виду заохочення); наявні нагороди; результати професійної та іншої діяльності особи, яка представляється до нагородження; оцінку службової діяльності; відомості про підвищення професійного рівня; оцінку ділових та моральних якостей; дані щодо участі у громадській роботі; мотив; вид заохочення.

Подання необхідно узгодити з зацікавленими підрозділами органу поліції, а в разі заохочення цінним подарунком або грошовою винагородою обов'язково завізувати у відділі фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку.

На підставі подання про заохочення уповноважений керівник приймає остаточне рішення особисто чи за рішенням відповідного колегіального органу ставить на такому документі свою резолюцію, яка адресується (керівнику) відділу кадрового забезпечення та містить розпорядження щодо вирішення питання про заохочення конкретного поліцейського.

Проект наказу про заохочення складається відділом кадрового забезпечення органу поліції на підставі подання керівника структурного підрозділу. Заохочення оформлюється відповідним наказом керівника

¹⁹ Стрельченко О. Г. Заохочення як метод управління у сфері охорони здоров'я: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2008. С. 13.

організації, а інформація про нагородження поліцейського вноситься до особової справи (трудової книжки).